

Stopař z ranče Hrbatých duší

JAN KERBR

Novinku Městských divadel pražských *Soused*, kterou v Rokoku nastudoval Michal Dočkal, lze označit za psychotriller. Hra oceňovaného a také v českých překladech známého německého literáta Daniela Kehlmana má však předobraz ve stejnojmenném filmu (2021), k němuž autor napsal scénář. Téma šmírování souseda z okna do okna protějščího bytu přes dvůr či ulici se ovšem v kinematografii už objevilo, především v slavném Hitchcockově *Okně do dvora*, ale také v šesté epizodě Kieslowského *Dekalogu*.

Eastern podle Dočkala

V divadelní verzi se výsledky vlamování do soukromí druhého odehrají v blízké hospodě. Ačkoliv se jako důležitý spodní proud příběhu objevuje frustrace občana bývalé NDR, berlínské reálie jsou na scéně Davida Marka zvláště rozostřené. Přes průhledný vchod do občerstvovny vidíme zevnitř částečně zakryté označení restaurace, z něhož v zrcadlovém převrácení odečteme úvodní velké U a na jeho konci u kroužkované (jako třeba U Nováků). Hodiny nad výčepem ukazují stále stejný čas, to je však brzy v dialogu pana Bruna (Miroslav Hanuš) a hostinské (Dana Batulková) komentováno. Také bleskové návštěvy přílehlé toalety nepracují s reálným časem. Do tohoto ne zcela standardního milieu, kde se v úvodu kromě hostinské seznamujeme s Brunem a dalším štamgastem Michou (Zdeňek Venc), vtrhne jako velká



Oběť a jeho šmírák. Martin Donutil a Miroslav Hanuš.

FOTO MDP

voda úspěšný herec Daniel (Martin Donutil) s kufrem, chystá se totiž k odletu do Londýna, kde má hrát v jakési mezinárodní produkci, telefonicky se snaží dopátrat, co bude jeho role obnášet. Telefonuje i s manželkou a odpovědi z druhé strany znějí v jevištním ztvárnění dost nahlas, dokonce s echem. Profesní hovory jsou vedeny v angličtině a české titulky se pak objevují na liště scénografického skeletu.

Pan Bruno se zvolna začíná chovat zákeřně. S Danielem se snaživě seznamuje a brzy dává najevo, že o dotyčném mnohé ví. Vyčází najevo, že je sousedem „přes dvůr“ a že sebejistého a ve svém bytě patrně hlučného herce sledu-

je. Při podrobnějším rozvíjení stále tíživějšího dialogu připouští, že jako občan NDR měl zkušenosti s represivním režimem, hraje si s dvojakou informací, že možná „seděl“, nebo byl agentem či spolupracovníkem Stasi. Podle jeho detektivních schopností pravděpodobněji vypadá druhá možnost, ve hře to však naplno vyslovené není. Brunovi se podařilo elektronickými cestami dostat do Daniela soukromí a zjistit citlivé pikanterie z hercova intimního života. Zhnusení mladý muž několikrát fízlovské výlevy přeruší, nechce je poslouchat, jednou dokonce i s kufrem odejde, ale vrátí se, Bruno postupuje jako buldok cílevědomě vpřed. Nevydírá, ale

„pouze“ se mstí za to, že ho v životě úspěšnější, vysmátý kumštýř dlouhou dobu iritoval. Informace o Danielově nevěře čerstvě předal jeho manželce. Michal Dočkal charakterizuje krátkou „básni v próze“ otištěnou v programu hru jako eastern a mimo jiné píše: „... máme méně času a možná i zájmu zkoumat, kdo je náš soused. Až do chvíle, než zjistíme, že pan soused je bývalý předák ranče Hrbatých duší. Předákem sice už není, ale dobrým stopařem být neprestal.“

Herecká kreace Miroslava Hanuše je obdivuhodná, zavilý pohled, přesně mířené repliky a konzistentní a pozvolné přidávání na jedovatosti se střetávají s kvalit-

ním výkonem Donutilovým. Ten vykresluje zprvu chlapíka v „uspěchané“ pohodě, musí leccos stihnout a daří se mu, později se však jeho sebejistota láme, zuří a občas přechází do nálady až plačtivé.

Ve vedlejších rolích hlavnímu tandemu přesvědčivě sekundují Dana Batulková se Zdeňkem Vencem, na chvíli oba, hostinská i štamgast, z dějiště zmizí, po jejich návratu se jeví, že mezi nimi došlo k sexuálnímu kontaktu, lze tak usuzovat z nenápadné hygienické aktivity nepříliš sofistikovaného chlapíka na okraji jeviště.

Další inscenační detaily jako občasná oživování výherního automatu štamgastem či servírovací aktivita dámy (točí pivo, pracuje s kávovarem) dokreslují hospodskou atmosféru. K té přispívají i přesné výkony Sáry Affašové a Milana Kačmarčíka v epizodách. Politický rozměr textu, jakým je nepochybně v Německu frustrace méně úspěšných po znovusjednocení, přerůstá do univerzálnější výpovědi o nebezpečném potenciálu sociálně zhrzených spoluobčanů kdekoliv, také ve střední Evropě.

Daniel Kehlmann: Soused

Režie: Michal Dočkal

Překlad: Jana Slouková

Scéna: David Marek

Kostýmy: Zuzana Bambušek Krejzková

Hudba: Ivan Acher

Dramaturgie: Kristina Žantovská
Městská divadla pražská,
premiéra 16. 3. (psáno z reprízy
17. 3.)

.....
Autor je divadelní kritik